

KAS NOTIKA PROJEKTĀ – 2010

Gandrīz katrā „Kopsoli” numurā ir raksti par to, kā norisinās dažādas aktivitātes projekta „Klusuma pasaule” ietvaros. To ir pavisam četrpadsmit, un tās aizņem lielu tiesu no LNS daudzveidīgā darba dažādās jomās: sociālajā rehabilitācijā, informācijas nodrošināšanā, nodarbinātības veicināšanā, nedzirdīgo motivācijā integrācijas procesos, radošās pašizpaušmes attīstīšanā, dažādu prasmju apgūšanā, zīmju valodas attīstīšanā, savu tiesību apzināšanā utt.

Šajās aktivitātēs piedaloties, mūsu ļaudis acīmredzami kļūst arvien radošāki, pašpārliecinātāki par savām spējām un iespējām, apzinās savu identitāti, attīsta savu kultūru.

Visus daudzveidīgos pasākumus plašai sabiedrībai atspoguļoja veiktie publicitātes pasākumi.

Notika publiskas tikšanās „Aci pret aci” ar nedzirdīgo mērķauditoriju gan Rīgā, gan reģionālajās biedrībās, regulāri tika publicētas aktuālas ziņas par projekta norisi laikrakstā „Kopsoli” un mājaslapā Jaunumu un Projektu sadaļā. Plašā fotogalerijā vērojamas fotogrāfijas par daudzu aktivitāšu norisi. Jāņa sētā 5 iekārtoti stendi ar materiāliem par to, kas notiek projektā.

Šajā tematisko materiālu kopā atkal varat lasīt par projekta gaitā notikušām aktivitātēm un to, kas jauns gaidāms 2011. gadā.

AKTIVITĀTES - 2011

IVARS KALNIŅŠ

2010. gadā nedzirdīgo kopienas dzīve bijusi ļoti

TIKS SAGATAVOTI ASISTENTI PERSONĀM AR DZIRDĒS TRAUCĒJUMIEM

IVARS KALNIŅŠ

Ir noslēdzies gads un līdz ar to arī viens no svarīgākajiem posmiem projekta „Klusuma pasaule” ietvaros aktivitātei „Sociālo – darba atbalsta asistentu programma”, kas paredz sagatavot piecus speciālistus, kas strādās ar dzirdes invalīdiem.

Minētās aktivitātes darba grupa izstrādāja jaunu amatu/profesiju standartu. Tajā iekļauta arī ārzemēs gūtā pieredze un mūsu cilvēku vajadzības un problēmas, kas noskaidrotas aptaujas – pētījuma rezultātā, kuru veica Zigmāra Ungura vadītā darba grupa šī paša projekta ietvaros. Tika izveidota izglītības programma, kurā iekļauti mācību priekšmeti, kuros topošie speciālisti iegūs vispusīgas zināšanas par sociālo darbu, īpaši dzirdes invalīdu apkalpošanā. Rezultātā – piecās Latvijas pilsetās tiks nodarbināti pieci kvalificēti speciālisti, kuri lielākajās nedzirdīgo kopienās sniegs palīdzību personām ar dzirdes traucējumiem.

Darba grupā strādā vadītājs – Komunikācijas centra valdes priekšsēdētājs Ainārs Ostvalds, eksperte – konsultante, Sociālo darbinieku asociācijas prezidente Ārija Baltiņa, augstskolas „Attīstība” prakses vadītāja studentiem Anita Ābele un Latvijas Universitātes P. Stradiņa koledžas Sociālās aprūpes katedras vadītāja Dace Erkena.

KĀ DARBA GRUPAI VEICĀS?

Ainārs Ostvalds stāsta: „Pagājušajā gadā mēs izstrādājām jaunās profesijas standartu „sociālo – darba atbalsta asistentus” un to iesniedzām Labklājības ministrijā (LM). To dažādu trūkumu dēļ neapstiprināja. Pārstrādājām šo programmu,

meklējām citus variantus, ņēmām vērā ieteikumus utt. un visu to iestrādājām standartā.

Darba gaitā tika nomainīts nosaukums gan aktivitātei, gan profesiju standartam. Tagadējais profesijas nosaukums ir „Asistents personām ar dzirdes traucējumiem”. Process bija ļoti sarežģīts, bet, pateicoties komandā piesaistītajiem speciālistiem, kuriem šāda veida darbs nav svešs un kuri strādāja ar pilnu atdevi, rezultāts ir iepriecinošs mūsu darba grupai un visai LNS. Liels paldies darba grupai un sevišķi arī šī projekta vadītājam, LNS prezidentam Arnoldam Pavlinam, kurš deva lielu ieguldījumu šī galarezultāta sasniegšanā.

Jaunā profesija tiks iekļauta profesiju klasifikatorā. Šī amata izpildītāja pienākumos būs noskaidrot nedzirdīgā klienta vajadzības un problēmas, palīdzēt kārtot lietas un ieteikt risinājumus tieši sociālajos jautājumos, izskaidrot viņiem nepieciešamo informāciju, sazināties ar atbildīgajām iestādēm, palīdzēt klientiem iekļauties sabiedrībā u.c. Šie speciālisti varēs strādāt valsts iestādēs, biedrībās, uzņēmumos vai arī kā pašnodarbinātie.

KĀDAS IR ŠIS GRUPAS PLĀNS ŠOGAD?

Apzināsim konkursa kārtībā izglītības iestādes, kas veiks apmācību pirmajiem pieciem speciālistiem. Apmācības notiks

640 stundu apjomā. Jaunos speciālistus plānots nodarbināt Latvijas reģionos (Rīgā, Liepājā, Daugavpilī, Rēzeknē un Valmierā). Apmācība sāksies jau šogad.

PAR DARBU ŠAJĀ GRUPĀ

Grupas darbiniece eksperte – konsultante **Ārija Baltiņa**: „Sagatavošanas darbā praktiski problēmu nav, bet saskaņošana ar valsts institūciju bija ilgstošs process. Ļoti labi, ka šī jaunā profesija tika sagatavota īstajā laikā. Tuvāko sešu mēnešu laikā jaunais amats tiks ievietots profesiju klasifikatorā. Kā eksperte atzinīgi vērtēju LNS prezidenta A. Pavlina iniciatīvu, viņš ir no pirmajiem celmlaužiem, kas šo ideju ielika projekta ietvaros.”

Otra darbiniece **Anita Ābele**: „Ar neredzīgajiem esmu strādājusi, bet ar nedzirdīgajiem gan pirmo reizi. Iepazinos ar dažādu literatūru, materiāliem, pētījumiem, psiholoģiju, lai saprastu nedzirdīgos cilvēkus. Man pārsteidzošas bija viņu vides pieejamības problēmas, piemēram, nedzirdīgie neregā uz trokšņiem apkārtņē pretēji tam, cik izteikti uz to koncentrējās dzirdīgi cilvēki.”

KĀDĀM PROBLĒMĀM VAJAG PIEVĒRSTIES VAIRĀK?

Ārija Baltiņa uzsver: „Pati dzīvoju Ķegumā un vēroju, ka, sabiedrībā informācija par nedzirdīgiem cilvēkiem nav tik izplatīta kā par neredzīgajiem. Nepieciešama intensīvāka informācijas apmaiņa starp dzirdīgajiem un nedzirdīgajiem. Un vēl – vajag organizēt radošās darbnīcas, kurās sociālie darbinieki varētu izglītot dzirdīgos par nedzirdīgo sabiedrību.

2011. gads ir brīvprātīgā darba gads, un arī LNS ir nevalstiska organizācija, kas darbojas uz brīvprātības principa. Vajadzētu dot iespēju dzirdīgajiem sociālajiem darbiniekiem brīvprātīgi pastrādāt ar nedzirdīgiem klientiem.” ▲

Attēlā no kreisās: **Ainārs Ostvalds, Anita Ābele, Ārija Baltiņa.**

DATORKURSI JOPROJĀM NOTIEK

IVARS KALNIŅŠ IVETA KRAZE

LNS projekta „Klusuma pasaule” ietvaros datorkursu programma joprojām ir pieprasīta, bet, pēc dalībnieku domām, kursu stundu apjoms ir gaužām par maz. Fakts pats par sevi piecē: daudzi nedzirdīgie vēlas ne tikai apgūt pamatus, bet arī padziļināt savas zināšanas datortehnoloģijās. 2010. gada decembrī vēl viena grupa beidza kārtējo apmācību kursu.

DATORKURSU PASNIEDZĒJAS DOMAS

Iveta Kraze: „Šī ir jau desmitā grupa, bet līdz 2013. gadam vēl apmācīsim 22 grupas. Ja apgūvējiem jau ir pamata zināšanas, tad viņi grib vēl vairāk apgūt. Bet iesācējiem pasniedzu 42 stundu pamatkursu, un visi saka, ka tas viņiem ir par maz.

Protams, pašiem tālāk jālasa speciālā literatūra, jāpilnveido sava datorprasme. Gadās arī tagad kāda problēma, jo šeit apgūstam *Word* pamatus jaunajā versijā, bet mājās ir vecās programmas, turklāt instalēt kādu programmu paši neuzdrošinās, ja blakus nav pieredzējušu palīgu.

Man pašai prieks strādāt ar sev līdzīgajiem.

aktīva un saistoša, pateicoties daudzām projekta „Klusuma pasaule” organizētajām aktivitātēm. Bet kā būs 2011. gadā? Šī projekta ietvaros šogad plānots tikpat daudz visādu pasākumu kā pērn. Te īsumā par gaidāmajām aktivitātēm gada garumā!

ZĪMJU VALODAS CENTRS plāno izdot tematiskās 3 terminoloģijas vārdnīcas un organizēt divus seminārus tulkiem.

Šī gada iespējamās tēmas: amatniecība, pakalpojumu sfēra, lauksaimniecība.

Speciālistiem, kuri strādā ar nedzirdīgajiem klientiem, notiks trīs supervīzijas un divi kvalifikācijas celšanas kursi.

KOMPLEKSĀS SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS PROGRAMMU šogad apgūs sešas grupas dzirdes invalīdu un sešas – nedzirdīgie ar garīgās attīstības traucējumiem.

RADOŠĀS PAŠIZPAUSMES NODARBĪBAS turpināsies kā līdz šim. Jau pirmajā pusgadā notiks vairākas radošās nometnes, jau tagad var pietiekties.

BIEDRĪBĀS Valmierā, Ventspilī, Rēzeknē, Daugavpilī, Liepājā, Rīgā, kā arī Tukumā un Jelgavā, kuras iekļāvušās šī projekta aktivitātēs, klienti varēs piedalīties daudzos tematiskos vakaros, dažādu interešu klubu nodarbībās, relaksējošās nometnēs un pārgājienos, interesantos pasākumos kopīgi izziņāt un apgūt jaunas tradīcijas, tikt pie jaunākās informācijas avīžu un žurnālu koplasišanās, labās prakses un pieredzes apmaiņas, izglītojošās lekcijās u.c.

Tiks komplektētas arī jaunas **DATORPRASMES APMĀCĪBU GRUPAS**. Turpināsies **izbraukuma semināri** „Tavas tiesības un pienākumi” reģionos Žanetes Škapares vadībā.

Par **INFORMĀCIJAS NODROŠINĀŠANAS** darba grupas veikumu un plāniem lasiet nākamajā numurā.

Zinu, ko nedzirdīgie cilvēki vēlas un spēj, ko ne. Cenšos viņus ieinteresēt ar uzskatāmiem piemēriem par to, ko un cik daudz vērtīga dod ikdienā lietota datorprasme.”

KURSANTU VĒRTĒJUMS

Lilija Dārziņa: „Pamatus iemācījos, bet gribētos vēl vairāk. Man mājās ir dators, bet programma ir citāda, kas reizēm neļauj izmantot datoru tā, kā mums mācīja. Piemēram, manam datoram klaviatūra ir krievu valodā. Galvenais tomēr, ka esam apguvuši, kā piekļūt informācijai internetā, kā arī darboties vairākās citās programmās. Gribētos vēl iemācīties fotobildes ievietot datorā.”

Sarmīte Ščiglinska: „Datorlietošanas pamatus apguvu jau kompleksās sociālās rehabilitācijas programmā Jūrmalā. Lilija Dārziņa man ieteica apmeklēt arī šos kursus. Un tā varēju pilnveidot savas zināšanas šajā jomā. Man patīk, kā nodarbības vada Iveta, viņa prot stāstīt vienkārši par sarežģītām lietām, minot un rādot saprotamus piemērus. Kādreiz datoru iegādāšos sev mājās.”

Inga: „Man mājās ir dators, darboties ar to mācos šeit. Internetā parasti lasu jaunākās ziņas, tur ir daudz lietderīgas informācijas. Apmeklēju arī vortālu „draugiem.lv”. Gribētos apgūt *Powerpoint* programmu. Tam nepieciešams vairāk laika, bet gan es to paveikšu.”▲

APZINĀT SAVAS TIESĪBAS UN PIENĀKUMUS

ELVĪRA ČAIKA

Ar lielu interesi piedalījāties izbraukuma seminārā – radošajā darbnīcā „Tavas tiesības un pienākumi”, ko mums rīkoja projekta darba grupa Žanetes Škapares vadībā. Biedri bija ļoti apmierināti.

Nodarbībās varējām uzzināt par saviem pienākumiem, iespējām piedalīties Nodarbinātības valsts aģentūras dažādos pasākumos. Lietderīga informācija bija par EURES – Eiropas nodarbinātības dienestu tīklu – Latvijā un arī pie mums Daugavpilī, kur var saņemt konsultāciju par dzīves un darba apstākļiem ES valstīs.

Viss tika skaidrots saprotamā valodā ar vizuāliem kadriem, mums izdalīja materiālus, ko pēc tam vēl palasīt. Apmeklētāji aizrautīgi iesaistījās praktiskajā nodarbībā, kur no avīzēm grieza savu iedomāto dekorāciju un pēc tam pastāstīja, kāpēc to izvēlējās. Piemēram Irēna Rutkovska izgrieza „čūsku” un pastāstīja, ka dzimusi Čūskas gadā. Tas rosināja radošo iztēli un veicināja līdzdomāšanu visam, ko darām ikdienā. Tas bija vērtīgi, gaidīsim grupu vēl!▲

IZSTRĀDĀTAS TERMINOLOĢIJAS VĀRDNĪCAS

ILZE KOPMANE

Latvijas Nedzirdīgo savienības projekta „Klusuma pasaule” 2.3 aktivitātes ietvaros darba grupa pie Zīmju valodas centra sagatavojuši un nodevusi lietotājiem divas tematiskās latviešu nedzirdīgo zīmju valodas vārdnīcas, kurās ietverti pamata termini, kas tiek lietoti darba likumdošanā, drošībā, aizsardzībā un celtniecībā (tehnika, materiāli, piederumi u.c.).

Vārdnīcas ievietotas ZVC mājaslapā: www.zimjuvaloda.lv, kā arī pieejamas DVD formātā tiem, kas nav pieejas internetam.▲

ZIEMASSVĒTKI AIZVADĪTI UN JAUNAIS GADS SAGAI DĪTS

IVARS KALNIŅŠ NO REĢIONĀLAJAM BIEDRĪBĀM

2010. gadu noslēdzot, visās biedrībās notika dzīva rosība svētku noskaņā – Ziemassvētku pasākumu svinēšana un Jaunā gada sagaidīšana. Tautas gudrība saka: „Kāds gada sākums, tāds būs viss gads.” Paskatīsimies, kāds tas būs mūsu biedrībās!

LIEPĀJAS BIEDRĪBĀ. 21. decembrī liepājnieki sanāca kopā Ziemassvētku pasākumā un klusi atzīmēja to pie eglītes. Sanākušie uzklaustīja informāciju par šo svētku tradīcijām ne vien Latvijā, bet arī pasaulē, skatīja dzejolišus, pakavējās atmiņās par aizgājušo laiku. Ar klusuma brīdi pieminēja aizgājušos biedrus.

Bet 31. decembrī visi atkal sanāca kopā. Pēdējo reizi šajā vietā. Ja viss notiks, kā tas plānots, tad nākošgad Jauno gadu varēs sagaidīt jau ilgi gaidītajā „sapņu pilī” – jaunuzceltajā ēkā. Tovakar sarunas pie svētku galda risinājās par paveiktiem un iecerētiem darbiem. Pusnaktī kopā devās uz pilsētas centru, kur pulkā ar pārējiem liepājniekiem, sagaidot 2011. gadu, vēroja salūtu, pēc tam cits citam vēlēja laimes, sabučojās.

VENTSPILS BIEDRĪBĀ. Ziemassvētku pasākums notika 25. decembrī, sanāca ap 25 svinētāji. Risinājās dažādas spēles, loterijas, bērni saņēma paciņas.

VALMIERAS BIEDRĪBĀ. 23. decembrī pie skaistas eglītes bija ieradušies apmēram 30 vietējie ar dažiem bērniem. Biedrības vadītāja Dace Lāce teica uzrunu par Ziemassvētkiem. Gunta Tetere katram deva kartiņas ar apsveikuma tekstiem, kas viņiem jānoskaita. Labākajiem oratoriem tika vēltīti skaļākie aplausi. Sapostās telpas, bērni pie egles un mielasta galds radīja īstu svētku noskaņu. Bija smaidi, dejas, rotaļas. Klātesošie saņēma mazus saldumiņus no aptiekas „Lauma”, bet bērniem tika Gunta Beisona sarūpētās dāvanas.

DAUGAVPILS BIEDRĪBĀ. Latvisko tradīciju pasākumā „Zvaņiņš skan” dalīb-

nieki piedalījās rotājumu gatavošanā, pēc tam izdekorēja eglīti un pie tās izpildīja Ziemassvētku dziesmas.

Savukārt Jaungadu sagaidot, daugavpilieši piedalījās masku gājienā apkārt eglītei, rakstīja apsveikumus un novēlējums saviem draugiem, sacentās minikonkursā „Ko tu zini par Jauno gadu?”.

SMILTENE S

BIEDRĪBĀ. Šoreiz eglītes nebija, jo nolēma saudzēt Dabasmātes zaļo bagātību. Pasākumu vadīja kādreizējā kluba vadītāja Dz. Herbste. Apmeklētāji pārsvarā bija pensionāri. Kā jau Ziemassvētkos pienākas, kopīgi zīleja nākotni.

Bet Vecgada pasākumā pie klātesošajiem ciemos atnāca nedzirdīgais Salatētis. Viņš bija tāds prasīgs – uzstāja, lai visi deklamē dziesmas zīmju valodā, pieprasīja bezierunu paklausību. Katram dalībniekam viņš sniedza 2011. gada horoskopa prognozi. Smilteneši nodevās dažādām rotaļām, dziedāšanai, jautrībai.

Nemanot laiks aizritēja, un pusnakts bija klāt, kad visi devās ārā skatīties salūtu, vēlēja laimīgu nākamo gadu un saskandināja glāzes. Pasākums bija izdevies un ļoti jautrs. Tāds bija pašu vērtējums, un tas jau galvenais!

KULDĪGAS BIEDRĪBĀ. Vecā gada aizvadīšanas un Jaunā gada sagaidīšanas svētki notika biedrības telpās. Uz to sapulcējās ap 25 svinētāji, kuri svētkus svinēja pie kārtīgi klāta latviešu galda.

Jautrā noskaņā kuldīdznieki nodevās rotaļām, spēlēm un visādām citādām jautrām izdarībām. Bet pusnaktī devās ārā noskatīties svētku salūtu pie Kuldīgas vecā kļieģļu tilta, kas šogad bija ļoti skaists. Pēcāk šī svinēšana turpinājās klubā līdz rīta gaismai.

PLAVIŅU BIEDRĪBĀ. Arī šajā biedrībā notika Ziemassvētku pasākums. Daži Līvānu grupas pensionāri finanšu trūkuma dēļ netika uz Plaviņām, tāpēc paši uz vietas sanāca kopā. Katrs saņēma cepumu tūtiņas, ko ziedoja SIA „Adugs”. Neizpalika arī tradicionālās loterijas.▲

Lielākā daļa šeit aprakstīto pasākumu notika projekta "Klusuma pasaule" ietvaros.

AR PRIEKU SIRDĪ GADU SĀC!

INESE GEDUŠA

Cik ļoti vajag šo svētku brīdi, šo atelpu sveču siltajās liesmās un prieku, sanākot kopā... 2010. gada 30. decembrī Rēzeknes klubā rostījās biedri labā noskaņā, gatavojoties gada nogales svinībām.

Svētku dalībnieki vakara ieskaņā tika iepazīstināti ar paveikto aizvadītajā gadā. Daudziem tas bijis notikumiem bagāts un jautrs gads. Pateicoties projektam „Klusuma pasaule”, mūsu ļaudīm bija dotas dažādas iespējas aktīvāk iekļauties nedzirdīgo komūnā un dzirdīgo sabiedrībā.

Liels paldies par to projekta krustvecačiem. Kā šī titula ieguvēji Rēzeknes RB tika nominēti Arnolds Pavlins un Sandra Gerenovska. Pasākuma gaitā uzslavējam savus biedrus par atsaucību un aktīvu piedalīšanos projekta ietvaros rīkotajās aktivitātēs, daudzos pasākumos.

Gada sasniegumus atzīmējam arī sportā, konkrēti futbolā. Treneris A. Bogdanovs svētku dalībniekiem pastāstīja par futbolistu un brīvprātīgo palīgu ieguldījumu komandas sekmīgajos startos.

Kā svētkos pienākas, bija sarūpētas dāvanas un jautra loterija, pateicoties kluba vadītājai Sandrai. Gadumijas saiets izdevās īpaši jautrs. Par vakara labo noskaņu rūpējās I. Geduša, A. Vindačs, L. Pauniņa.

Spēlējot, dejojot un smaidot aizvadītajam Veco un sagaidītajam Jauno gadu ar vislabākajiem vēlējumiem cits citam!

Bet es vēlu visiem, kas lasīs šo rakstu: Lai dzirkstī idejas, lai vairāk mīlestības, jo tā ir "eļļa", bez kuras dzīve sāk čīkstēt. Lai vairāk dienu un notikumu ar gandarījumu par padarīto! Savus jautros smaidus rēzeknieši dāvina jums, lasītāji!

SENLĪETU IZSTĀDĒ

ŽANETE ŠKAPARE LIGITA LIEPIŅA

Kuldīgas biedrībā janvāra pirmajā pusē skatījām īpašu rokdarbu izstādi "Vecmāmiņas pūra lāde". Tā bija rīkota ar mērķi parādīt jaunajai paaudzei, ka kādreiz skaistas lietas mūsu senči darināja pašu rokām, nevis iegādājās veikalā. Vērojot izstādītos darbus, saprotams, cik sarežģīti un laikietilpīgi ir pagatavot skaistus dvieļiņus, paklājiņus, galdautus, groziņus u.c. lietas, kas priecē un izdaiļo ikdienu. Jūtams, ka katrā rokdarbā ielikta darinātāja domas, jūtas un dvēsele.

Paldies darbu autoriem, to iesniedzējiem par atsaucību.

KAS JAUNS TV PIEEJAMĪBĀ LATVIJĀ

INESE IMMURE

No šī gada LTV1 papildus esošajam ziņu apjomam zīmju valodā sāksusi pārraidīt dienas ziņas „Šodien Latvijā un pasaulē” arī sestdienās un svētdienās. Līdz šim TV ziņas 1. programmā varēja noskatīties tikai darbdienās.

Vēl LTV1 piedāvās zīmju valodā četrus svētku dievkalpojumus – Lieldienās, Ziemassvētkos, 4. maijā un 18. novembrī.

Diemžēl 2011. gadā LTV1 nebūs neviena jauna raidījumu ar titriem. Šim mērķim no valsts budžeta tika prasīti 140 tūkstoši latu, bet Finanšu ministrija šo prasību noraidīja. Vēlāk masu medijos parādījās jautājums, vai LTV1 raidījumu subtitrēšanai neprasa par daudz. 15 minūšu raidījuma sagatavošana ar titriem pēc LTV1 aprēķiniem izmaksā 200 Ls (vidēji minūtē 13 Ls). Savukārt tulkošanas uzņēmums SDI Media Latvia piedāvā krietni zemākas izmaksas. Oficiālā vēstulē LNS Informācijas centram SDI Media Latvia minēja šādas izmaksas: subtitri bez tulkojuma 0.60 Ls + PVN minūtē, ar tulkojumu – 1. 20 Ls + PVN minūtē. Kā redzams, izmaksas atšķiras apmēram 15 reizes.

Uz šīm atšķirībām Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP) pirmajā Sabiedriskās konsultatīvās padomes sēdē 7. janvārī norādīja šī raksta autore, kura pārstāv tur LNS intereses. Viņa lūdza padomi izvērtēt LTV1 titrēšanas izmaksu pamatojumu un aicināja to uz aktīvu rīcību nedzirdīgo cilvēku interešu ievērošanā, nevis tikai viņu vajadzību uzklauzīšanu. Tika atgādināts, ka NEPLP ir atbildīgā par ANO Konvencijas cilvēkiem ar invaliditāti īstenošanu attiecībā uz informācijas pieejamības uzlabošanu – tai katru gadu būtu jāpaliek titrēto raidījumu skaits sabiedriskajā televīzijā.

Šī bija iepazīšanās sēde, kurā uzklauzīja visu sanākušo Sabiedriskās konsultatīvās padomes locekļu gaidas un vajadzības. Šī padome izveidota, lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību NEPLP darbā. Sēdes notiks reizi ceturksnī.

Cīņa nav galā. LNS nemitīgi jāatgādina sabiedrībai un valstij par nedzirdīgo cilvēku pamattiesībām uz informāciju viņiem piemērotā veidā.

ASV PIEŅEMTS SVARĪGS LIKUMS

ASV Senāts pagājušajā gadā vienbalstīgi pieņēmis 21. gadsimta komunikāciju un video pieejamības likumu.

Īpašs paldies jāizsaka daudzajiem šī likuma atbalstītājiem visā valstī, kā arī Vašingtonas organizāciju apvienībai „Par pieejamām tehnoloģijām”, kurā ietekmīga loma ir Nacionālajai nedzirdīgo asociācijai. Apvienībā piedalās arī citas cilvēku ar īpašām vajadzībām organizācijas. Jaunais likums ir milzīgs solis uz priekšu, lai ieviestu pieejamas tehnoloģijas. Pavisam neilgi pirms likuma pieņemšanas senators Praiers iesniedza labojumus, kas vēl vairāk uzlaboja jauno likumu.

Jaunais likums paredz:

- nodrošināt televīzijas programmu titrēšanu, ja tās pārraida internetā;
- uzdot Federālajai Komunikāciju komisijai nodrošināt, lai 4 populārākajos virszemes TV kanālos un 5 populārākajos kabeļu TV kanālos visā valstī katru nedēļu 7 stundas raidījumu būtu ar subtitriem un paskaidrojumiem;
- ik gadus piešķirt 10 miljonus dolāru individuālo palīgīdzekļu iegādei nedzirdīgi neredzīgo cilvēku vajadzību apmierināšanai;
- nodrošināt ar attālinātas trauksmes informācijas sistēmām personas, kas ir neredzīgas vai ar ļoti sliktu redzi;

• nodrošināt pieeju uzlabotām komunikācijas ierīcēm un pakalpojumiem kā, piemēram, teksta ziņojumi un e-pasta ziņojumi;

• nodrošināt ērtu pieeju interneta pakalpojumiem izmantojot mobilajos telefonos iebūvētas ierīces, kā piemēram, viedtelefonu;

• pieprasīt no ražotājiem, lai visu izmēru ierīces būtu aprīkotas ar iespēju demonstrēt slēptos subtitrus, nodrošinātu videoattēla apraksta demonstrēšanu un spētu sniegt trauksmes informāciju;

• pieprasīt, lai tiktu izveidotas ērti pieejamas televizoru un dažādu uztvērēju (arī dekoderu – *tulk.*) vadības ierīces, kā arī lai būtu iespējams viegli ieslēgt/izslēgt teksta titrēšanu un attēla aprakstīšanu;

• daudz citu uzlabojumu.

Likums vēl jāapstiprina ASV Pārstāvju palātā, bet organizāciju apvienība „Par pieejamām tehnoloģijām” pauž cerību un, ņemot vērā lielo atbalstu, ir pārliecināta, ka arī tur likums tiks pieņemts visai drīz. Nacionālā nedzirdīgo asociācija izsaka lielu paldies visiem atbalstītājiem. Tāpat kā pirms 20 gadiem, kad izdevās panākt slaveno likuma „Par amerikāņiem ar īpašām vajadzībām” pieņemšanu, mēs turpinām veidot savu vēsturi. ▲

Sagatavojis: Pēteris Vīlsters

AMERIKA GATAVOJAS FM RADIO RAIDĪJUMU TITRĒŠANAI

„Runā Radio NPR, jums ir ekskluzīva iespēja ieskatīties tuvākajā nākotnē un uzzināt, kā izskatīsies radio, kurā ziņu tekstu un citu informāciju varēs izlasīt uz īpaša ekrāna.

Sadarbībā ar Nacionālo Cilvēku ar īpašām vajadzībām rehabilitācijas pētījumu centra Nedzirdīgo izglītības institūtu esam pirmie, kas ievieš savu radioprogrammu titrēšanu,” – apmēram tā varētu izskatīties jaunā radio titrēšanas iespējas pieteikums.

23 miljoniem ASV nedzirdīgo un vādzirdīgo radioraidījumu titrēšana nozīmētu piekļuvi radioprogrammu saturam, lai iegūtu informāciju par bīstamām situācijām, nelaimes gadījumiem, satiksmes sastrēgumiem un vienkārši uzzinātu sabiedriski nozīmīgus jaunumus. Jau pavisam drīz tos varēs redzēt gan uz automašīnu radioaparātu ekrāniem, gan klausoties radio internetā.

2008. gada novembrī ASV prezidenta vēlēšanu dienā *Radio NPR* bija pirmais radio, kas eksperimentāli titrēja radioraidījumu visas ASV teritorijā. Tas notika, izmantojot Radio satelītu sistēmu (RSS). Titrētos radioraidījumus pagaidām var uztvert tikai ar augstas izšķirtspējas (tā sauktajiem HD) radiouztvērējiem, tos pārraida arī NPR sadarbības partneri – Bostonā, Vašingtonā,

Fēniksā un Denverā.

Nesen minētajās pilsētās nedzirdīgo un vādzirdīgo pircēju grupas noskatījās šīs jaunās iespējas paraugdemonstrējumus. Klātesošie bija ļoti sajūsmināti par to, ka šāds serviss nākotnē būs pieejams visu laiku. Vairākums no viņiem vēlētos šādu radio savās mājās. Daļa izteica vēlmi, lai radio ar titriem būtu arī viņu auto.

Elektronikas kompānijas DELPHI Electronics laboratorijā ir izstrādāts auto radiouztvērēja ekrāns ar divpusēju attēlu, lai parādītu, kā droši izmantot titru radio pakalpojumus, braucot automašīnā. Radioraidījuma titrus var lasīt no pasažiera vietas, bet auto vadītājs tajā pašā laikā redz, piemēram, auto navigācijas sistēmas GPS attēlu. Dubultā skata ekrāns ļauj vienlaicīgi sekot divām dažādām informācijām.

Pašlaik radio titrēšanas sistēma tiek sāktota atbilstoši ANO Konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām. Starptautiskā standarta izveide nodrošinās, ka jaunie radioaparāti ar titrēšanas iespēju būs lētāki un ātrāk nokļūs tirgū.

Tam, kā notiek radio raidījumu ar titrēšanu, var sekot NPR mājas lapā: www.nprlabs.org. ▲

Sagatavojis: Pēteris Vīlsters

